

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2009-2-154 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 09-56/1339-342
Karar Tarihi : 18.11.2009

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI (Başkan V.)
10 **Üyeler** : Mehmet Akif ERSİN, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Remzi Özge ARITÜRK, Ümit Nevruz ÖZDEMİR, Yalçın YALÇIN

C. ŞİKAYET EDEN : - İsmi saklı tutulmuştur.

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILANLAR:

20 - Televizyon setleri için kullanılan renkli resim tüpleri pazarında faaliyet gösteren teşebbüsler

E. DOSYA KONUSU: Televizyon setleri için kullanılan renkli resim tüpleri pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Yapılan başvuruda özetle;

- İddia konusu karteli, renkli resim tüpleri (colour picture tubes-CPT) pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin oluşturduğu,
- 30 - Söz konusu teşebbüslerin, rakipleri ile bilgi alışverişinde bulunduğu ve pazar üzerinde birtakım anlaşmalar yaptığı,
- Kartel toplantılarının 1990'lı yılların ortalarında başladığı ve 2000'li yılların ortalarına kadar devam ettiği,
- Kartelin taraflarını Koninklijke Philips Electronics N.V. (Philips), LG Philips Displays (LPD), Samsung SDI, Thomson Tubes&Displays (Thomson), Matsushita Toshiba Picture Display Co., Ltd. (Matsushita), DOSA ve

Chunghwa Picture Tubes Ltd. (Chungwa)'nın oluşturduğu, bu teşebbüslerden Samsung SDI ve Thomson'un Türkiye pazarına ilişkin toplantılara katıldığı

ifade edilmiştir.

- 40 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 10.07.2009 tarihinde giren başvuru üzerine yürütülen inceleme sonucunda hazırlanan 28.07.2009 tarih ve 2009-2-154/BN-09-RÖA sayılı Bilgi Notu, Rekabet Kurulu'nun 06.08.2009 tarih ve 09-35 sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesinin 1. fıkrası uyarınca televizyon setleri için kullanılan CPT pazarında faaliyet gösteren teşebbüsler hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 10.11.2009 tarih, 2009-2-154/ÖA-09-RÖA sayılı Önaraştırma Raporu, 12.11.2009 tarih, REK.0.06.00.00-110/464 sayılı Başkanlık Önergesi ile 09-56 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.
- 50 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda, başvuru konusu iddialar ile ilgili olarak, televizyon setleri için kullanılan renkli resim tüpleri (colour picture tubes-CPT) pazarında faaliyet gösteren teşebbüsler hakkında Kanun'un 41. maddesi gereğince soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- Önaraştırma kararını takiben yapılan şifahi görüşmelerde ilgili önaraştırma kararı doğrultusunda yapılacak yerinde incelemelerde kullanılmak üzere kartel oluşumuna taraf olduğu iddia edilen teşebbüslerin Türkiye'deki birimlerine, bu birimlerin adres ve iletişim bilgileri ile bu birimlerde bulunan yetkili kişilere ilişkin bilgi ve belgeler talep edilmiştir. Ancak cevaben gönderilen dokümanlarda, özellikle yerinde incelemede kullanılma amacına hizmet edebilecek niteliği haiz işlevsel bilgilere yer verilememiştir.
- 60

I.1. Hakkında Önaraştırma Yapılan Teşebbüsler

Başvuruda kartele taraf olarak gösterilen firmalar arasında Philips, LPD, Samsung SDI, Thomson, Matsushita, DOSA, Chungwa isimli teşebbüsler sayılmaktadır. Başvuru sahibi tarafından bu teşebbüslerden yalnızca LPD, Samsung SDI ve Thomson'un Türkiye pazarına ilişkin olarak yapılan toplantılara katıldığı ifade edilmiştir. Dosya mevcudunda bulunan ve yerinde inceleme sonucunda elde edilen bilgiler neticesinde de anılan teşebbüslerin dışında bir teşebbüsün bu toplantılara katılmış olabileceğine dair herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

I.1.1. LPD

2001 yılında LG ve Philips tarafından kurulmuştur. Genel Merkezi Hollanda'nın Eindhoven şehrinde bulunan teşebbüs 2006 yılında iflas etmiştir. LPD'nin iflas etmeden önce CPT (colour picture tubes-renkli resim tüpü) ve CDT (colour display tubes-renkli görüntü tüpü) üretimi ve satışı faaliyetleri ile iştiğal ettiği tespit edilmiştir.

I.1.2. Samsung SDI

Halihazırda fotoğraf makinesi kameraları, panel, pil üretimi ve satışı faaliyetleri ile iştiğal etmektedir. Türkiye pazarının daralmasıyla birlikte, 2008 yılının ilk çeyreğinde, Türkiye televizyon endüstrisindeki hiçbir ticari veya teknik operasyonuna destek

80 vermeyeceği açıklanmıştır. Geçmiş yıllarda Türkiye’de bir irtibat bürosunun olduğu bilinse de yerinde inceleme sonrasında böyle bir ofisin mevcut durumda bulunmadığı bilgisine ulaşılmıştır.

I.1.3. Thomson

Şirket 1893 yılında kurulmuştur. Medya ürünleri ve iletişim endüstrilerine yönelik ürünler üretip satmaktadır. Haziran 2005’te tüm tüp operasyonlarına ait fabrikalar Videocon firması ile yapılan anlaşmada devredilmiştir. Türkiye’de temsilciliği bulunmamaktadır.

I.2. İlgili Pazar

90 Başvuru sahibince, iddia edilen kartel faaliyetlerinin konusunu televizyon setleri için kullanılan CPT’nin oluşturduğu belirtilmiştir. CPT, son kullanıcıya sunulan nihai bir ürün olmayıp tüplü televizyon üretiminin en önemli girdi kalemini oluşturmaktadır. Bu bakımdan CPT’nin, televizyon üretimi ve teknolojilerinden bağımsız olarak ele alınamayacağı ve pazarın daha anlaşılabilir şekilde ortaya konulması için bu teknoloji ve özelliklerine de değinilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

I.2.1. Genel Hatlarıyla Televizyon Üretim Teknolojileri ve Karşılaştırması

100 Televizyon üretim teknolojilerini farklı sınıflandırmalara tabi tutmak mümkündür. Söz konusu sınıflandırmalardan birisi de tüplü televizyon üretim teknolojisidir. Bu teknolojinin en önemli girdisini ise iddia konusu kartel faaliyetlerinin konusu olan CPT oluşturmaktadır. CPT, CRT’nin bir çeşididir. Televizyon dışındaki cihazlarda kullanılan ve genellikle tek renk olan ekranlara ilk defa CRT denildiği için, bazı tüp üreticileri, 3 rengi içeren¹ CRT ekranlara CPT ve CDP gibi isimler vermişlerdir. CPT’ler televizyon setleri için kullanılırken, CDP’ler ise bilgisayar monitörleri için kullanılmaktadır.

110 Günümüzde yaygın olarak üretilmeye başlanan LCD ve plazma televizyonlar ise "Düz Panel Televizyonlar" veya "Yassı Ekran Televizyonlar" olarak adlandırılmaktadırlar. Tüplü televizyonlar ile düz panel televizyonlar arasında hem üretim süreçlerinde hem de tasarım süreçlerinde temel farklılıklar bulunmaktadır. Düz panel televizyonları tüplü televizyonlardan ayıran en önemli özelliklerden birisi görüntü teknolojilerinin tamamıyla farklı olmasıdır. Ayrıca düz panel televizyonlar, hem daha büyük ve karmaşık yazılımları işlettikleri, hem de farklı resim çözünürlüklerini ölçeklendirerek panel çözünürlükleri ile eşleştirdikleri için daha büyük kapasiteli hafıza birimlerine ve hızlı işlemcilerle ihtiyaç duyarlar. Düz panel televizyonlarda ekran çözünürlüğü de tüplü televizyonlara göre çok yüksektir.

I.2.2. İlgili Ürün Pazarı

İlgili ürün pazarı tüketicinin gözünde fiyatı, kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından aynı sayılan mal veya hizmetlerden oluşan pazarı ifade etmektedir. Bununla birlikte, ilgili ürün pazarının belirlenmesi aşamasında pazarı etkileyebilecek diğer unsurlar da göz önünde bulundurulmaktadır.

¹ Renkli monitörlerde 3 adet elektron tabancası bulunmaktadır. Bunlar kırmızı, yeşil ve mavi olmak üzere 3 temel renge ait ışın demetinin üretimi içindir.

120 Mevcut dosya kapsamında haklarında önaraştırma yapılan teşebbüslerin iddia konusu kartel faaliyetlerini CPT üretimi ve satışı oluşturmaktadır. CPT, başka bir ürün olan televizyonun üretiminde girdi olarak kullanılmaktadır. Bu bakımdan, öncelikle CPT'nin hangi tip televizyonların üretiminde kullanıldığı ve farklı teknoloji kullanılan üretimlerde alternatif olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bir önceki bölümde de değinildiği üzere, düz panel televizyonlar hem üretim süreçleri hem de tasarım süreçleri bakımından tüplü televizyonlardan ayrılmaktadır. Dolayısıyla televizyon üretiminde kullanılan girdilerde de önemli farklılıklar ortaya çıkmaktadır. CPT de bu girdilerden birisidir.

Öte yandan alt pazarda nihai tüketiciye sunulan televizyonlar da tüplü televizyon veya düz panel televizyon olması bakımından hem fiyat, hem kullanım amaçları, hem de nitelikleri açısından birbirlerinden ayrılmaktadırlar.

130 İncelenen dosya kapsamının, Kanun'un, teşebbüsler arası rekabeti sınırlayıcı anlaşma, uyumlu eylem ve kararları yasaklayan 4. maddesi açısından bir değerlendirmeye tabi tutulacak olması ve dolayısıyla ilgili ürün pazarı tanımlamasının değerlendirmeye etki edebilecek bir unsur niteliği taşıyamamasına karşın mevcut dosya kapsamında ilgili pazarın iddia konusu kartel toplantılarının Türkiye'de etki gösterdiği düşünülen pazar olan "*televizyon setleri için kullanılan CPT pazarı*" olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

I.2.3. İlgili Coğrafi Pazar

140 İlgili ürün pazarında, ülkenin herhangi bir bölgesindeki rekabet koşullarının diğer bölgelerden farklılık göstermemesi nedeniyle dosya kapsamında ilgili coğrafi pazar "*Türkiye*" olarak belirlenmiştir.

I.3. Başvuru Sahibince Kartel Oluşumuna Yönelik Olarak Sağlanan Bilgi ve Belgeler

Yapılan başvuruda, başvurunun eki niteliğindeki çeşitli belgelerle de desteklenmeye çalışılan yazışmalara, iddia konusu kartel oluşumu içerisinde paylaşılan rapor veya benzeri çalışmalara işaret edilmektedir. Bu belgelerin ise sadece bir kısmı Türkiye pazarını konu edinmektedir.

150 İlk olarak, (.....),(.....) ve (.....) arasında Brüksel'de yapılan "GS-toplantısı"na ek olarak 03.02.2004 tarihinde yapılması planlanan bir takip toplantısına dikkat çekilmiştir ve bu toplantının başlıklarından birisinin Türk müşteriler olduğu belirtilmiştir.

Türkiye pazarına yönelik kartel faaliyetlerine ikinci olarak, 26.01.2001 tarihinde yapılan bir toplantı ile aynı tarihte tutulmuş notlar örnek verilmektedir. Başvuruda bu bilgi ve belgelere dayanılarak, (.....) ve (.....) hakkındaki bilginin toplantı sırasında değerlendirildiğine, bundan sonraki planın ne olduğuna ve gelecekte ne beklenildiğine değinildiği, arz ve talebin koordine edildiği ve toplantı sırasında alınan bu notların neredeyse tamamının Türkiye'deki müşterilere (Vestel, Beko ve Telra) yönelik satışlara ilişkin bilgileri içerdiği ifade edilmektedir.

Üçüncü olarak, (.....), (.....) ve (.....) arasında gerçekleştirilen toplantılar ile konu başlıklarından birisi olarak (.....TİCARİ SIR.....) yer aldığı, üç şirket

160 arasında yüksek düzeyde bir toplantının organize edilmesine ilişkin değerlendirmeleri içeren bir e-postadan söz edilmektedir.

Başvuruda yer verilen bir başka belge, yalnız Türkiye pazarına yönelik üst düzey bir toplantı talebini içeren ve ekinde "12 Ocak 2005 - İstanbul Cam Toplantısı" başlıklı bir sunum bulunan e-postadır. Başvuruda söz konusu sunumun, (.....) ve (.....)'nın Türkiye'deki müşterileri olan Vestel, Beko ve Telra'ya yönelik satışlarına, ilgili müşterilerin talep ettiği fiyatlara, 2005 yılı için mevcut ve planlanan siparişlere (Vestel, Beko ve Telra ayrı ayrı olmak üzere) yönelik detaylı bilgiler sunduğunun görüldüğü belirtilmiştir.

170 Türkiye pazarına ilişkin kartel faaliyetlerine bir başka örnek olarak, (.....), (.....) ve (.....) arasında gerçekleştirilen ve sadece Türk müşterilerle ilgili olan bir toplantının özetini teşkil ettiği belirtilen 10 Aralık 2004 tarihli bir e-posta ile yine (.....), (.....) ve (.....) arasında önceki toplantıların devamı olarak Türkiye pazarı hakkında bir toplantı organizasyonuna ilişkin 20.01.2005 tarihli bir e-postadan söz edilmektedir.

Yukarıda yer verilen bilgi ve belgelerde, öncelikle yapılan toplantıların varlığı ispat edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra ise bu toplantıların ve toplantılara ek olarak ortaya konulan e-posta yazışmalarının, ajanda notlarının ...vb. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi açısından ihlal niteliği taşıyacak bilgi ve belgelerin paylaşımı ile sonuçlanacak faaliyetlere yol açtığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu bilgi ve belgeler göz önünde bulundurulduğunda, iddia konusu eylemleri genel olarak rakipler arasında (güncel) pazar ve kapasite bilgilerinin paylaşımı, piyasa talebine, sosyal tedbirlere, yeni ürünler ile ürün geliştirme konularına, pazara ilişkin plan ve taktiklere yönelik bilgi alışverişleri, ortak değerlendirme girişimleri ve birtakım anlaşmalar olarak sıralamak mümkündür. Ancak başvuru kapsamında sunulan bilgi ve belgelerden net bir ihlal tespiti yapılması mümkün olamamıştır. Söz konusu belgelerin ancak olası bir kartelin varlığına işaret ettiği kanaatine varılmıştır. Bu bağlamda, yapılan yerinde incelemelerde iddia konusu kartelin varlığını ortaya koymaya yönelik bilgi ve belgelere ulaşılmaya çalışılmıştır.

190 **I.4. Yerinde İncelemelerde, Teşebbüs Yetkilileri İle Yapılan Görüşmelerde ve Sonrasında Elde Edilen Bilgi ve Belgeler**

Başvuruyu takiben, Türkiye pazarına etki ettiği düşünülen toplantılara katıldığı ve/veya diğer yollarla bilgi paylaşımı gerçekleştirdiği düşünülen teşebbüslerin Türkiye'deki birimlerinde incelemelerde bulunulmuştur. Ayrıca iddia konusu kartel faaliyetleri neticesinde etkilenmesi muhtemel olan ve alt pazarda faaliyet gösteren Arçelik A.Ş. (Arçelik), Vestel Elektronik San. ve Tic. A.Ş. (Vestel) ve Telra Elektronik San. ve Tic. A.Ş. (Telra)'nin yetkilileri ile görüşmeler yapılmıştır.

İnceleme kapsamında ilk olarak Samsung Electronics İstanbul Paz. ve Ltd. Şti (Samsung Türkiye)'ye gelinmiş ve şirket yetkilileri ile görüşülmüştür. Anılan görüşmede özetle;

200 – Samsung Türkiye'nin işlevinin sadece Samsung ürünlerinin pazarlanması olduğu,

09-56/1339-342

- Türkiye'deki distribütörlerin taleplerinin alınarak yurt dışındaki merkeze ileildiği,
- Faaliyetlerinin TV üreticilerine değil, nihai tüketicilere yönelik olduğu ve Samsung Türkiye'nin tüp satım/alım sürecinde herhangi bir rolünün bulunmadığı,
- Samsung Türkiye'nin herhangi bir gelir kaleminin bulunmadığı, harcamaların yurt dışından sağlanan fonlar aracılığı ile gerçekleştirildiği,
- 210 – TV üreticisi firmaların tüp alımlarını doğrudan yurt dışında yer alan merkez ofisler ile temasa geçerek gerçekleştirdikleri,
- Tüm faturalama işlemlerinin alıcılar ile Samsung'un yurt dışında bulunan fabrikaları arasında gerçekleştirildiği

ifade edilmiştir.

İkinci olarak ise LG Electronics Ticaret A.Ş. (LG Türkiye)'ye gelinerek çeşitli departmanların üst düzey yöneticileri ile görüşülmüştür. Söz konusu görüşmede özetle;

- 1986 yılından itibaren LG Electronics Inc.(LG)'nin İstanbul'da bir irtibat bürosu bulunduğ; ancak bu büronun 20.03.2009 tarihinde resmen kapandığı,
- 220 – İrtibat bürosunda, her ürün grubunun başında yabancı uyruklu ürün müdürleri olduğu ve müşteriler ile fabrikalar arasındaki ilişkilerin bu kişiler aracılığı ile yürütüldüğü,
- Halihazırda, LG Türkiye'nin LG'nin Türkiye ofisi işlevi gördüğü ve ev eğlence sistemleri, ev eşyaları (beyaz eşya...vb.), cep telefonu olarak sıralanabilecek ürünlerin tedarik işlemleri ile ilgilendiği, bu ürünlerin direkt olarak ve/veya kendi distribütörleri aracılığı ile nihai tüketicilere ulaştırıldığı, kısaca satış ve pazarlama faaliyetlerinin yürütüldüğü,
- Renkli televizyon tüpleri konusunda Türkiye'de halihazırda herhangi bir faaliyette bulunmadıkları

ifade edilmiştir.

- 230 Daha önce de belirtildiği üzere Thomson'un Türkiye'de herhangi bir birimi ya da doğrudan bir faaliyeti bulunmamaktadır. İnternet üzerinden yapılan araştırmada Thomson Türkiye distribütörü olduğunu belirten bir firmaya ait adrese ulaşılmış; fakat anılan adreste söz konusu firma bulunamamıştır.

Ayrıca CPT tedarikçisi konumunda bulunan ve bahsi geçen kartel faaliyetlerinden etkilenmelerinin muhtemel olduğu teşebbüslerin (Arçelik, Vestel ve Telra) yetkilileri ile görüşülmüş ve buna ek olarak söz konusu teşebbüslerden birtakım bilgi ve belge taleplerinde bulunulmuştur.

- 240 Bu bağlamda, öncelikle CPT tedarikinin hangi kanallar aracılığı ile gerçekleştirildiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, CPT üretimi ve satışı pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerden (.....), (.....) ve (.....)'nın

09-56/1339-342

genel anlamda Türkiye'deki televizyon üreticileri açısından önde gelen seçenekleri oluşturduklarını söylemek mümkündür.

(.....TİCARİ SIR.....)

CPT'nin, tüplü televizyonların üretiminde kullanılan en önemli girdi olduğu göz önünde bulundurulduğunda, televizyon üretimi ve satışı pazarının halihazırdaki durumunu ortaya koymanın yerinde olacağı kanaatine varılmıştır.

Tablo: Türkiye pazarına yapılan toplam televizyon satış adedi ve tüplü televizyonların bu satışlardan aldığı pay

Yıl	Toplam	Plazma, LCD TV	Tüplü TV	Tüplü TV Oranı
1996	(.....)	(....)	(.....)	(....)%
1997	(.....)	(....)	(.....)	(....)%
1998	(.....)	(....)	(.....)	(....)%
1999	(.....)	(....)	(.....)	(....)%
2000	(.....)	(....)	(.....)	(....)%
2001	(.....)	(....)	(.....)	(....)%
2002	(.....)	(....)	(.....)	(....)%
2003	(.....)	(....)	(.....)	(....)%
2004	(.....)	(....)	(.....)	(....)%
2005	(.....)	(.....)	(.....)	(....)%
2006	(.....)	(.....)	(.....)	(....)%
2007	(.....)	(.....)	(.....)	(....)%
2008	(.....)	(.....)	(.....)	(....)%
2009(tahmini)	(.....)	(.....)	(.....)	(....)%

250

Tablo'da, plazma ve LCD televizyon gibi yeni teknoloji ürünlerin Türkiye pazarına girişlerinin 2005 yılı ile başladığı görülmektedir. Takip eden yıllarda ise yüksek oranlarda gerçekleşen bir artış eğilimi göstermiştir. Öte yandan tüplü televizyon satışları ise hızlı bir düşüş trendine yakalanmıştır. Her yıl yaklaşık %(....)'lik bir küçülmenin izlendiği tüplü televizyon piyasasının 2009 yılı itibari ile %(....) seviyesine çekileceği öngörüsü yapılmıştır.

260

Dosya mevcudu bilgilerinde, tüplü televizyonların, ürün yaşam eğrisinin son bölümünde yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum Vestel tarafından, LCD gibi daha ileri teknoloji ürünlerin kullanımına geçilmesi ile birlikte tüplü televizyon satış rakamlarının giderek azaldığı, dünya çapında tüp üretimi yapan firmaların kapandığı, (.....TİCARİ SIR.....) ifadeleri ile yorumlanmıştır.

İncelemenin konusunu, mevcudiyetini gün geçtikçe ve hızla kaybeden televizyon setleri için kullanılan CPT'ler oluşturmaktadır. Ülkemizde CPT üretimi bulunmamaktadır. Dolayısıyla tüplü televizyon üretiminde çok önemli bir yere sahip olan bu ürün yurt dışından tedarik edilmektedir. Söz konusu tedarik işlemleri geçmiş yıllarda doğrudan ve dolaylı (teşebbüslerin Türkiye temsilcilikleri aracılığıyla) olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmektedir. Ancak mevcut durumda, CPT üreticisi teşebbüslerin, tüp tedariki konusu ile ilgili faaliyet gösteren ve Türkiye sınırları içerisinde yer alan herhangi bir temsilciliğinin varlığı tespit edilememiştir. Bu durum, Arçelik yetkilileri ile gerçekleştirilen toplantıda ortaya konulan *“Alım, tüp üreticisi teşebbüslerin İstanbul ofislerindeki yetkili kişilerle görüşülerek yapılıyordu; ancak bu ofisler kapanmıştır.”* şeklindeki ifade ile de desteklenmektedir. CPT pazar yapısında olduğu gibi tüp tedarik sürecinde de zaman içerisinde değişimler yaşanmıştır. Günümüzde CPT konusunda düzenli bir tedarik ilişkisinin bulunmaması ve tüplü televizyon pazarındaki hızlı düşüş bu değişimi gösteren en önemli referans noktalarıdır. Hakkında önaraştırma yapılan teşebbüslerin CPT ile ilgili herhangi bir temsilciliğinin ülkemiz sınırları içerisinde bulunmaması durumunu, az önce bahsedilen değişim süreci ile ilişkilendirmenin yanlış olmayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bakımdan yerinde incelemede, iddia konusu eylemlerin varlığını ortaya koyabilecek herhangi bir bilgi veya belgeye de ulaşmak mümkün olmamıştır.

Son olarak belirtilmesi gereken önemli bir noktanın da olası bir kartel oluşumundan birinci derecede etkileneceği düşünülen CPT alıcılarının böyle bir oluşumun varlığına işaret edebilecekleri hususlar olduğu kanaatine varılmıştır. İddia edilen kartelin konusunu tüplü televizyon üretiminde çok önemli bir yere sahip olan CPT üretimi ve satışı oluşturmaktadır. Yurt dışından ithal edilen bu ürün, ülkemizdeki televizyon üreticileri tarafından üretim süreçlerinde kullanılmaktadır. Dolayısıyla piyasa parametrelerinde oluşabilecek olağandışı gelişmelere karşı söz konusu alıcıların duyarlı olmaları açıktır. Bu bağlamda, raportörlerce Arçelik'te yapılan görüşme sonrasında tutulan tutanakta konuya ilişkin sorulan bir soru üzerine *“Tüp alımlarında kartel varlığını doğrudan işaret eden bir durum söz konusu değil; ancak fiyatların birbirine yakın olduğundan söz edilebilir. Piyasada az sayıda üretici var, bu üreticiler piyasayı sürekli takip ediyorlar. Birisi 10 TL fiyat verirken, diğeri 20 TL vermiyor... bu durum diğer parçalarda da böyledir, o nedenle tüp üreticilerinin de fiyatlarının bu şekilde gerçekleşmesi bizim açımızdan olağanüstü bir durum değildir...”* ifadelerine yer verilmiştir. Benzer ifadeler Telra ve Vestel yetkililerince de yer verilmiştir.

1.5. Genel Değerlendirme

Dosya mevcudu bilgi ve belgeler çerçevesinde, pazarın hızla küçülen bir yapısı olduğu ve önümüzdeki 1-2 yıl içerisinde de tamamen sona ermesinin öngörüldüğü belirtilmiştir. Kurumumuza yapılan başvuru CPT pazarının son dönemlerini yaşadığı 2009 yılında gerçekleştirilmiştir. Nitekim kartel faaliyetlerinin de geçmiş yılları kapsadığı ve günümüzde devam edip etmediğinin bilinmediği belirtilmiştir. Ayrıca tarafımıza sunulan belgeler incelenerek iddia konusu faaliyetlerin yurt dışında ve yabancı uyruklu kişiler arasında gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. İddia konusu kartele taraf olan teşebbüslerin üretim ve yönetim birimleri yurt dışında bulunmakta ve Türkiye'de yerleşik tüplü televizyon üreticisi alıcılar işlemlerini bu yurt dışı üretim ve yönetim birimleriyle irtibata geçerek gerçekleştirmektedir. Buna ek olarak, tüplü

310 televizyon pazarının küçülen yapısı sonucunda, CPT üreticisi ve satıcısı teşebbüslerin Türkiye’de CPT işi ile ilgili irtibat bürosu dahi kalmamıştır. Dolayısıyla yerinde incelemeler esnasında iddia konusu kartel faaliyetleri ile ilişkili olabilecek kişi veya kişilerin bulunması mümkün olmamıştır. Bu bakımdan, söz konusu eylemlerin doğruluğunun ortaya konulamadığı gibi konu ile ilişkili ve 4054 sayılı Kanun bakımından ihlal niteliği taşıyan herhangi bir bilgi veya belgeye de ulaşılamamıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; dosya konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun’un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.